

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

Punct. I. Definitur argumentatio & diminutio.

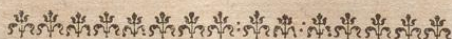
[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

mediam inter annihilationem, & corruptionem, & sicuti defendunt actionem, ex vi cuius educitur forma ex materia in primo instanti, in quo materia creatur, non esse generationem, quia non est mutatio ex defectu subiecti prius tempore precedentis, neque creationem, quia est dependens à subiecto, sed mediam quamdam actionem, quæeductio dicitur: eadem ratione affirmant defitionem formæ dependentis à subiecto, quam comitatur defitio subiecti in eodem temporis instanti contingens, non esse annihilationem, quia non est defitio rei independentis à subiecto, neque corruptionem, quia non est mutatio generationi opposita, ex vi cuius subiectum transeat à forma ad negationem formæ, ex defectu subiecti subsequenter, seu existentis in instanti temporis, in quo negatio, seu non esse formæ existit.

3 Nos, qui asserimus de ratione generationis non esse mutationem, neque quod subiectum prius tempore præcedat priuatum formam genitā, constanter tenemus non esse de ratione corruptionis ut subiectum remaneat aliquo tempore priuatum forma corrupta, quia sicuti impertinens est ad actionem positivam in hoc instanti dependentem à subiecto, subiectum tempore immediate præcessisse, ita impertinens est ad hanc defitionem actionis, seu ad hoc actionis non esse, subiectum immediate post formam permanere, seu existere in instanti, in quo existit non esse actionis, quia hoc cum sit purum nihil, & strictè loquendo non possit dici ipsum esse, sed potius non esse, quia non esse seu negatio actionis, nihil aliud importat, quam ipsam actionem non existere, quod nullo modo dependet à subiecto, neque huius existentia necessaria est ut sit non esse actionis dependentis ab illo, potius ex negatione subiecti rectè inferitur non esse actionis dependentis à subiecto.

4 Ad argumentum supra adductum respondeo: casu, quo materia, & forma equi simul desinerent, formam quatenus est ex se definire in aliud, videlicet in subiectum, quia tunc defitio subiecti per accidens comitaretur defitionem formæ, quia hæc non illam exigebat, neque ex eo quod sit formæ defitio per locum intrinsecum inferatur à priori defitio subiecti, quia formā deficiente potest permanere subiectum vel sine aliqua forma, vel cum alia adueniente, quod si alia non aduenierit, hoc non est ratione formæ definentis, quæ non impedit, dum desinit, aliud cuiuscumque aduentum.

5 Solet inquiri, an corruptio intendatur propter se à natura: in qua re assero agens liberum posse per se intendere corruptionem formæ accidentalis, quam ipse liberè conseruat, quia potest velle cessare ab actu amoris vel cognitionis non intento alio actu opposito, sed tantum propter disconuenientiam, quam apprehendit in actu voluntatis, vel intellectus, alicuiusve sensationis, reliqua verò agentia naturalia numquam per se corruptionem intendunt, sed generationem: ignis enim cum destruit lignum, tantum intendit productionem formæ ignis, quia tamen forma ligni impossibilis est cum forma ignis, corruptio ligni sequitur ignis generationem. Quomodo generatio vnius sit corruptio alterius, & quis sit ordo inter generationem, & corruptionem, explicui iam Controuers. 8. Physicor. Punct. 3. §. 2.

CONTROVERSIA III.

De augmentatione, seu aggeneratione substantiali & accidentali accretione.

AUGMENTATIO, seu aggeneratio substantialis est actio, quæ substantiale compositum fit maius per quamdam quasi partialem generationem, quam aggenerationem multi, præcipue ex recentioribus appellant, ex vi cuius acquirit nouam partem substantiæ, seu compositi, secundum quam augetur, idè postquam egimus de generatione totali, nunc agimus de partiali generatione, seu augmentatione substan-

tiali compositi. Hanc augmentationem, seu aggenerationem substantialem consequitur alia accidentalis augmentatio, seu accretio, quæ est acquisitio quantitatis, ex vi cuius compositum fit maius quantitatiue, seu nouam quantitatem acquirit, quæ præcedenti vnita maiorem complet quantitatem, quam compositum acquirere dicitur per hanc accretionem, quia acquirit portionem illam, quæ in ratione maioris complet quantitatem, de vtriusque augmentatione in hac Controuersia sermo erit propter vtriusque affinitatem, & connexionem.

PUNCTVM PRIMVM.

Definitur augmentatio, & diminutio.

AUGMENTATIO substantialis definitur: *Motus à minori in maiorem substantiam*, cui opponitur diminutio, quæ est *motus à maiori ad minorem substantiam*. Terminus ille *minor substantia*, qui in priori definitione ponitur, tanquam terminus à quo, & in posteriori tanquam terminus ad quem dicitur duo, vnum positivum, negatiuum aliud: positivum est substantia illa, quæ minor denominatur: negatiuum est negatio quædam partis superadditæ positivæ præexistenti, ratione cuius minor denominatur, & per quam formaliter minor constituitur. In vtriusque definitione intelligendus terminus ille *minor substantia*, secundum rationem negatiuum quam dicit, per quam formaliter substantia minor constituitur, ita ut terminus à quo augmentationis, & terminus ad quem diminutionis, qui significantur hoc concreto *minor substantia*, formaliter ut termini tantum importent quid negatiuum, hoc est negationem alius termini, quem respicit augmentatio. Ex hoc inferes augmentationem esse motum à negatione partis subiecti ad actum ad nouam partem, secundum quam viuens augetur: verò sit ad illam secundum se, seu ad illam ut acquisitam, seu ad illius acquisitionem, seu unionem postea dicam. Eadem ratione diminutio ordine inuerso eodem respicit terminos. Augmentatio, & diminutio vtrumque terminum à quo, & ad quem, essentialiter dicit, cui necessaribz addit mutatio, licet generationi accidentaliter contingat ratio mutationis, & accidentalis sit respectus ad terminum à quo, ad negationem videlicet in subiecto præcedentem, hoc de augmentatione nequaquam dici potest, quia nulla pars ex his, quæ producuntur in instanti in quo primò gignitur compositum est illius augmentatiua, sed primò constitutiua, dicit enim augmentatio additionem supra id, quod prius tempore habuerat subiectum illud, cui fit additio, quæ additio, essentialiter importat negationem præcedentem rei additæ. Eadem ratione diminutio dicit ablationem partis à toto, quod remanet, quia si in eodem instanti, in quo pars hæc destruitur preuenit reliquæ compartes, & totum corruptum, totum non dicitur diminutum, sed destructum.

Contingunt sæpe in eadem mensura temporis augmentatio, & diminutio secundum diuersas partes subiecti quæ aliquando ita fient, ut tanta sit portio substantiæ per augmentationem acquisita, quanta sit deperdita per diminutionem in quo casu videtur augmentationem non esse motum à minori ad maiorem substantiam, neque diminutio à maiori ad minorem siquidem vtroque motu posito tanta erit substantia, quanta fuisse in instanti præcedenti vtriusque motum simul factum. Quod si contingat plus substantiæ acquiri per augmentationem quam per diminutionem deperditur, diminutio non erit motus à maiori in minorem substantiam, siquidem in eodem instanti, in quo fit diminutio substantia fit maior: si verò plus deperdat per diminutionem, quam per augmentationem requiritur, aggenerationem non erit motus à minori ad maiorem substantiam, quia in eodem instanti, in quo fit augmentatio substantia fit minor: videtur ergo non rectè definitam esse augmentationem, & diminutionem. Cæterum si inspiciantur termini formales, quos supra augmentationi, & diminutioni assignaui, constabit integros in casibus adductis subsistere, semper enim augmentatio habet pro termino à quo negationem partis, quæ per illam acquiritur, & pro termino ad quem partem acquisitam, & diminutio habet eadem

eadem ratione pro termino ad quem negationem partis, quæ deperditur & pro termino à quo partem positiuam in hoc instanti deperditam, & in præcedenti existentem, & propriam substantiæ, quæ minuitur. Hi termini in augmentatione assignati per se loquendo, substantiam constituent maiorem, si per accidens ex alio capite non minuantur, & absolute constituunt illam maiorem, quam esset si in illo instanti non contigisset, motus augmentationis illos respiciens, quod sufficiens est ut talis motus dicatur à maiori in maiorem substantiam, licet aliquando per accidens non constituatur in illo instanti augmentationis substantia maior, quam fuerat in præcedenti ratione diminutionis. Idem inuerso ordine dicito de diminutione, quæ per se substantiam constituit minorem si aliunde per accidens respectu diminutionis illius iactura non compensetur per augmentationem, quæ in illo instanti contingat, & absolute semper constituit minorem substantiam, quam esset in illo instanti, si talis motus diminutionis non accidisset.

Augmentatio substantialis contingit in substantia viuente, & non viuente: augmentatio substantiæ non viuenter nomine generico augmentationis contenta est, augmentatio viuenter substantiæ nutritio dici solet & inter utramque magnam intercedit discretio. Augmentatio non viuenter fit per iuxta positionem, pars enim secundum quam fit augmentum applicatur certæ parti corporis aucti, & secundum illud latius augetur corpus non viuens ut contingit in lapide, quem videmus maiorem fieri versus vnā partem, & versus aliam inuariatam permanere: viuenter augetur non per iuxta positionem vnus partis, sed vniormiter difformiter secundum omnes partes ita ut in eodem tempore, in quo vna pars aliquota augetur reliquæ omnes aliquotæ augentur proportionē seruata inter augmentum, & partem auctam, magis enim augetur pes, quam nasus, quia pes maiorem terminum augmenti habet, quam nasus, in eadem tamen temporis mensura, in qua nasus vltimam ipsius termini mensuram adimplet, pes proprium ipsius terminum complet, & sic de reliquis partibus, omnes enim in eadem temporis mensura ad perfectum augmenti statum perueniunt. Hic modus augmentationis exposcit in viuenteribus quamdam attractionem alimenti, quæ applicatur intimis illius partibus, ut in omnibus modo explicato vniormiter difformiter fiat alteratio. Hæc applicatio fit in sensitiuis per intrinsecum sumpcionem, hoc est, per sumpcionem alimenti, quod viuens in ore dentibus conterit, & salua alteratum in stomachum mittit in quo fit prima coctio alimenti, quæ est secunda alteratio, virtute cuius pars quædam alimenti in substantiam quamdam albam conuertitur, quæ dicitur chylus, & pars altera excrementitia in intestina mittitur. Deinde chylus per venas, quas mēfaraicas Medici appellant in iecur mittitur, ubi fit secunda coctio, quæ est tertia alteratio, maioremque expurgationem cibus accipit. Iecur chylum in tres substantias elaborat, quædam est terrefractor alius naturæ atræ bilis, quæ descendit à iecore in lienem, & illum nutrit: lenior est naturæ cholerice, seu fluxæ bilis, quæ quasi spiritum supernat, & ascendit ad folliculum, seu vesicam felleis: Tandem substantia media est coloris rubri similis iecori, quæ per venam cauam in reliquis partibus corporis traicitur, in quibus fit tertia coctio, quæ est quarta alteratio, per quam vltimo in substantiam viuenteris alimentum conuertitur.

In quibusdam viuenteribus augmentationibus producit nova pars formæ ut contingit in augmentatione equi, in qua pars formæ, quæ introducit in alimentum materiam distincta est à forma præexistente, & in ipso nutritionis instanti producit nova pars modi vnionis inter formam præexistentem, & materiam alimentum, ad quam per nouam vnionem materia antiqua extenditur, ut contingit in nutritione hominis, in qua eadem indiuisibilis forma rationalis, quæ antea materiam antiquam informabat, denud materiam informat alimentum. Cæterum augmentatio non viuenteris aliquando contingit cum productione nouæ partis formæ, & modi vnionis inter formam productam, & materiam illius substantiæ, ex qua fit præexistens augmentum, ut contingit cum ignis augetur ligno præexistenti. Aliquando in non viuenteribus augmentatio contingit sine noua productione partis formæ, aut partis modi vnionis essentialis, sed tantum per vnionem eiusdem compositi cum alio eiusdem rationis, ut videre est quando am-

phora quædam aquæ cum alia permiscetur, & per vnionem augetur, tunc enim maior pars seu compositum, quod maius erat dicitur auctum, & portio alia, quæ per vnionem pars est effecta, & erat compositum minus alio, augmentum dicitur, quod si vtrumque compositum ante vnionem erat æquale, vtrumque mutuo per alterum augetur. Augmentatio, in qua producit nova pars formæ, aggenerationis formæ; & illa in qua producit nova pars modi vnionis essentialis, aggenerationis vnionis essentialis dici solet, siue forma, & vnio pertineant ad compositum viuens, siue non viuens. Tandem aduerte vtramque aggenerationem tam viuenteris, quam non viuenteris satis improprie vocari ab aliquibus nutritionem, ut eam distinguant ab aggeneratione accidentalī, seu accretione quantitatiua, quam absolute augmentationem appellant, communis tamen loquendi modus nomine augmentationis absolute prolato vtitur ad significandam substantialem augmentationem communem substantiæ viuenti, & non viuenti, idemque nomen tribuit augmentationi non viuenteris specialiter sumptæ, & nomen nutritionis viuenteris augmentationi referuat, augmentationemque quantitatiuam appellat augmentationem accidentalem seu accretionem.

PUNCTVM II.

Quas actiones contineat, & in qua formaliter consistat augmentatio.

Nonnullas actiones, ex his, quæ in augmentatione tam viuenteris, quam non viuenteris reperiuntur, Puncto præcedenti insinuauī, exactè modò omnes annumerabo, & definiam in qua illarum augmentatio substantialis tam viuenteris, quam non viuenteris consistat.

Mitto alterationes præuias, ex vi quarum producantur dispositiones ad augmentationem substantialem, hanc enim ab illis distingui probant rationes omnes, quibus stabilimus alterationem distingui à generatione. In augmentationibus viuenteris quorum forma indiuisibilis non est reperitur productio nouæ partis formæ, & in augmentationibus non viuenteris, quæ non sunt præcisè per vnionem compositorum eiusdem rationis præexistentium ante nutritionem. In augmentatione horum non viuenteris, sicuti non producit nova pars formæ, ita non producit nova pars vnionis essentialis inter materiam, & formam quas acquirit substantia aucta: in omni verò augmentatione, in qua producit nova pars formæ, & in omni viuenteris augmentatione, etiam si noua pars formæ non producat, sed antiqua extendatur ad nouam partem materiæ semper producit nova pars modi vnionis essentialis inter materiam alimentum, & formam partem denud productam, vel totalem formam indiuisibilem antea præexistentem. Reperitur etiam in omni augmentatione alio per quam producit vnio materiæ substantiæ auctæ cum vnione materiæ alimentum, seu substantiæ, quæ augmentum dicitur. Reperitur insuper in omni augmentatione actio productiua vnionis integralis inter vnionem essentialē præexistentem, & partem vnionis essentialis, quæ in omni nutritione producit, & in augmentatione non viuenteris, in quibus producit nova pars formæ, vel inter duplicem vnionem essentialē substantiarum, quæ mutuo augentur, vel vna augeri dicitur per vnionem ad aliam eiusdem omnino rationis, quæ dicitur augmentum eo præcisè, quod fit minor alia. Tandem reperitur in augmentatione non viuenteris, & in augmentatione viuenteris, quorum forma diuisibilis est, actio terminata ad vnionem integram formæ substantiæ auctæ cum parte formæ acquisitæ.

Rationem augmentationis abstrahentem ab omni augmentatione non posse constitui in productione nouæ partis formæ, neque in productione nouæ partis modi vnionis manifestum est, quia in augmentatione hominis non producit nova pars formæ, neque in augmentatione aquæ noua pars modi vnionis producit, neque actio terminata ad vnionem essentialē aquæ modo vitæ præexistens ante aquarum vnionem potest dici formaliter augmentatio, quia tempore præcessit augmentationem, & propter rationem, quam dabo ad excludendam à ratione formali cōpletā augmentationis actionem productiua nouæ